

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ BEDEN EĞİTİMİ DERSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN İNCELENMESİ

Mehmet İNAN (*)
Cafer VELİOĞLU (*)
Saime ÇAĞLAK (*)

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim birinci kademeye öğretmen yetiştiren sınıf öğretmenliği bölümlerinde okutulmakta olan beden eğitimi ile ilgili derslere ve program içeriklerine karşı öğrenci görüşlerini belirlemektir. Araştırma, 1997 güz döneminde Trakya, Abant İzzet Baysal, ve Marmara Üniversiteleri Eğitimi Fakülteleri Sınıf Öğretmenliği Bölümleri son sınıflarıyla okuyan toplam 330 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Ders araç-gereç ve alanları ile özel öğretim yöntemlerine ilişkin sorulardan oluşan bir anket hazırlanmış ve uygulanmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır: Öğrencilerin % 32.4'ü beden eğitimi ve oyunla ilgili her bir dersin haftada 4 saat olması gerektiğini belirtmişlerdir. Sınıf öğretmenliği bölümlerinde beden eğitimi ile ilgili araç-gereç ve alanların yetersiz olduğuna ilişkin öğrencilerin % 64.2'si geniş açıklamışlardır. Beden eğitimi ve oyunla ilgili derslerin % 75.8 oranıyla hareket-oyun-spor eğitimi ağırlıklı olması gerektiği belirlenmiştir. Öğrencilerin % 58.8'i ilköğretim birinci kademede beden eğitimi derslerini rahatlıkla yürütebileceğine inanırken % 41.2'si yürütemeyeceklerini belirtmiştir. Öğrencilerin, beden eğitiminin özel öğretim yaklaşımlarını veren öğretim elemanlarının yöntem bilgisine sahip olduğuna % 49.4, araç-gereç kullandıklarına % 44.8, alanlarında uzman olduklarına % 34.8, ders materyallerinin nasıl kullanılacağıyla ilgili rehberlik yaptıklarına % 36.1, diğer derslerle vasil ilişki li-olacağı bilgisinin verildiğine % 39.1, öğrenme ortamı oluşturdıklarına % 37.0 orL.unda biraz katıldıkları belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni adayı, beden eğitimi dersi.

THE PERCEPTIONS OF STUDENT TEACHERS ABOUT PHYSICAL EDUCATION LESSONS

ABSTRACT

The purpose of this study is to find out the opinions of the students of elementary teacher training departments about the physical education lessons and their contents. The sample group of the population consists of total 330 students who are currently 4th year students in Trakya, Abant İzzet Baysal and Marmara Universities. A questionnaire that consists of 18 questions about lesson materials, teaching strategies and methods was applied to all students. After analyzing the data, results have shown that:

1. 32.4 % of the students believe that physical education lessons should be 4 hours in a week
2. 64.2 % of the students think that lesson materials and facilities are insufficient.
3. 75.8 % of all the students, agreed on physical education lessons' contents should include movement education-game education and sports education subject areas on an equal base.
4. While 58.8 % of the students believe that they can carry on the physical education lessons at elementary level, 41.2 % of them do not.
5. Students agreed partly that the teaching staff of physical education lesson:
  - a) Have proficiency about teaching methods of physical education (49.4 %).
  - b) Use materials while teaching (44.8 %).
  - c) Are experts in their majors (34.8 %).
  - d) Make necessary guidance on usage of material (36.1 %).
  - e) Teach how to relate the lesson other subjects (39.1 %).
  - f) Establish a perfect learning environment (37 %).

Key Words: The Student Teacher of Elementary School, Physical Education Lesson.

* Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi, Kadıköy /İSTANBUL

GİRİŞ

Türkiye'de beden eğitimi öğretmeninin yetiştirilmesi Cumhuriyet döneminde (1926-1930) devlet tarafından bir yıl süreli açılan kurslarla başlamıştır. 1932 yılında "Gazi Orta Muallim Mektebi ve Terbiye Enstitüsü" bünyesinde "beden terbiyesi" şubesi açılmış 1933 yılında eğitim-öğretime başlamıştır. Önceki kursları başarıyla bitiren kişiler ile yurtdışında eğitim yapmış kişiler bu bölümün ilk öğretmenleri olmuştur. Lise olgunluk sınavını verenlerle ilkokul öğretmenliği yapmış kişiler arasından seçilerek alman kişiler ise ilk öğrencileri olmuştur. 1946-1947 yılından itibaren ismi değiştirilerek "Gazi Eğitim Enstitüsü" adını almıştır. 1967-1968 yılında İstanbul Atatürk Eğitim Enstitüsü, 1974-1975 yılında İzmir Buca Eğitim Enstitüsü, 1978 yılında da Diyarbakır Eğitim Enstitüsü bünyelerinde Beden Eğitimi Bölümleri açılmıştır. Bu dört enstitünün beden eğitimi bölümleri Türkiye'de sadece orta dereceli okullara beden eğitimi öğretmeni yetiştirilmiştir (Bilge, 1989, ss. 73-95; Karaküçük, 1989, ss. 46-50).

1974-1976 yılları arasında Ankara, İstanbul ve Manisa'da spor elemanı (monitör, antrenör, gençlik liderleri, yönetici) yetiştirmek üzere kurulan ve 1981 yılında öğretmen olabilme imkanı tanınan Gençlik ve Spor Akademileri açılmıştır (Karaküçük, 1989, s. 46-50). Eğitim enstitülerinin beden eğitimi bölümleri 1978-1979 yılından itibaren üç yıldan dört yıla çıkarılarak "Yüksek Öğretmen Okulu Beden Eğitimi Bölümü" adını almış, Ankara, İstanbul, İzmir ve Diyarbakır'da eğitim-öğretime geçilerek orta dereceli okullarda da öğretmeninin yetiştirilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, 1977-1978 yılından itibaren beden eğitimi ve sporun her dalında eğitici, öğretici elemanlar yetiştirmek amacıyla Ege Üniversitesi bünyesinde "Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu" açılmıştır. Bunu; öğrenciler ve personel ailelerini bir spor dalına yönlendirmek, programları hazırlamak ve ortamı oluşturmak amacıyla 1979 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi bünyesinde "Beden Eğitimi Spor ve Rekreasyon Bölümü"nin kurulması izlemiştir (Bilge, 1989, s. 103, 122, 127).

Yüksek Öğretim Kanunu'nun 1981'de yayınlanmasıyla tüm yüksek öğretim kurumları yeniden teşkilatlanmaya tabi tutulmuştur. Beden eğitimi ve spor kurumlarından olan; Gençlik ve Spor Akademileri, Yüksek Öğretmen Okullarının Beden Eğitimi Bölümleri, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu ile Orta Doğu Teknik Üniversitesi'nin Beden Eğitimi Spor Rekreasyon Bölümü kaldırılmış, bunların yerine Üniversitelerin Eğitim Fakülteleri bünyelerinde "Beden Eğitimi ve Spor Bölümleri" kurulmuştur. İlk, orta, lise ve üniversiteler için beden eğitimi ve spor öğretmeni ile her türlü kamu ve özel kuruluşlar için antrenör yetiştirmek, kurulan bu bölümün amacını oluşturmuştur (Bilge, 1989, ss. 137-139).

Üniversitelerin Eğitim Fakültelerine bağlı beden eğitimi ve spor bölümlerinin büyük bir çoğunluğu 1992 yılından itibaren Spor Yüksek Okulları'na dönüştürülmüştür (Güven, 1996, s. 80). Her geçen yıl sayıları artmakta olan Spor Yüksek Okulları ülkenin beden eğitimi ve spor elemanlarını yetiştiren yüksek öğretim kurumu olma özelliğini taşımaktadır.

Türkiye'de ilk, orta, lise ve üniversitelerde beden eğitimi derslerini yürütecek öğretmen sayısı, ihtiyacı karşılayamamaktadır. Yukarıda adı geçen yüksek öğretim kurumlarından mezun beden eğitimi öğretmenleri ancak orta öğretim kurumlarında istihdam edilebilmektedirler.

İlkokullara beden eğitimi öğretmeni yetiştirme çalışmaları ilk olarak Gençlik ve Spor Bakanlığı'nca 1971 yılında 21 günlük 1 ve 2 devre halinde düzenlenen kurslarla başlamış (Yalçın, 1991, s. 143), 1979 yılına kadar devam etmiştir. Açılan bu kurslar istenen amaçların tersi yönünde uygulamalar başlattığı gerekçesiyle kapatılmıştır. Bu kurslardan başka yine ilkokullara beden eğitimi öğretmeni yetiştirmek için aynı bakanlıkça 1974-1980 yılları arasında seminer niğinde hizmet içi kurslar, spor branşlarına yönelik olarak düzenlenmiştir. 1981 yılından itibaren yeni adıyla Milli Eğitim Bakanlığı'nca yine ilkokul öğretmenleri için

hizmet içi kurslar düzenlenmiştir (Bilge, 1989, ss. 162-165). 1986 yılında aynı bakanlıkça yeni bir proje başlatılmış, yaz aylarında düzenlenen hizmet içi eğitim programlarıyla ilkokullara beden eğitimi öğretmeni yetiştirilmeye çalışılarak devam ettirilmiştir (Karaküçük, 1989, s. 25). Bu kursların ilkokul formasyonuna yönelik "spor eğitimine" değil de "spor branşlarına" yönelik olarak düzenlenmiş olması dikkat çekicidir.

Okul öncesi ve ilköğretim birinci kademe, özel ihtisas gerektiren alanlardan biridir. Beden eğitimi öğretmeni yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının programlarında okul öncesi ve ilköğretimde beden eğitim ile ilgili dersler ya hiç bulunmamakta ya da kredisi yeterli olmamaktadır. Programlarında okul öncesi ve ilköğretim birinci kademe için beden eğitimi bilgileri ve özel öğretim yaklaşımları ile ilgili sadece "okul öncesi ve ilköğretimde beden eğitimi" dersi bulunan üniversitelerin beden eğitimi bölümlerinde bu ders bir dönemde iki kredi ile okutulmaktadır.

İlköğretim birinci kademeye, Üniversitelerin Eğitim Fakültelerine bağlı Sınıf Öğretmenliği bölümleri öğretmen yetiştirmektedir. Sınıf Öğretmenliği, ilköğretim kurumlarının eğitim, öğretim ve yönetim görevlerini yerine getirmekle yükümlü özel bir ihtisas mesleğidir. Sınıf öğretmenleri, kendilerine verilen sınıf ve derslerin programlardaki esaslara göre eğitim-öğretimi sürdürmek, eğitsel çalışmalar ve yönetim işlerine etkin bir biçimde katılmak, bu konularda okul müdürünün vereceği görevler ile kanun ve yönetmeliklerle belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdürler. Sınıf öğretmenlerinin nitelikleri genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi olarak sınıflandırılmıştır (Sınıf Öğretmenliği Bölümleri için Eğitim Programları).

Alan bilgisi, ilköğretim kurumlarında okutulan derslerin öğretim ilke ve yöntemleri, öğretmenlik meslek bilgisi ise, genel öğretim ilke ve metodları bilgisini kapsamaktadır. Sınıf öğretmenliği bölümleri, öğrencilere bu alanlarda tanımlanan bilgi ve becerileri kazandırmaktadır.

İlköğretim birinci kademede beden eğitimi dersleri sınıf öğretmeni tarafından yürütülmektedir (Yalçın, 1991, s. 142). Bu öğretmenlerin yetiştiği sınıf öğretmenliği bölümlerinde beden eğitimi dersleri "Beden Eğitimi ve Oyun I", "Beden Eğitimi ve Oyun II", "Beden Eğitimi ve Oyun Öğretimi" adıyla 2 kredili tek devrelerde okutulmaktadır.

Beden Eğitimi ve Oyun I dersinin içeriği; beden eğitimi, spor branşları; İnsan gelişiminde oyunlar ve beden eğitiminin rolü, sağlıklı olma (physical fitness), insan fizyolojisi, sağlık ve ilk yardım, jimnastik malzemeleri ve bunların kullanımından oluşmaktadır.

Beden Eğitimi ve Oyun II dersinin içeriği; ilkokullarda beden eğitimi dersinin hedefleri, ilkeleri, içeriği, ders malzemeleri, motor becerilerin öğretimi, eğitimsel oyunlar, atletizm, jimnastik ve modern halk dansları ile ilgili öğretme-öğrenme işlemleri, çalışmaların planlanması ve değerlendirilmesinden oluşmaktadır (Sınıf Öğretmenliği Bölümleri için Eğitim Programları, s. 16,17).

Yukarıda adı geçen dersleri bütün öğrenciler ilk iki yılda zorunlu olarak alırlar. Üçüncü sınıfta ek branş seçerler (Eğitim Yüksek Okulları Programı, 1990, s. 1; Sınıf Öğretmenliği Bölümleri için Eğitim Programları, s. 3). Ek branş eğitiminin amacı; öğrenciye ilköğretim ikinci kademede "branş danışman öğretmeni" olabilecek düzeyde bilgi ve beceriyi kazandırmaktır. Bu ek branşlardan birisi de beden eğitimidir. Beden eğitimi ek branşını seçen öğrenciler toplam 18 kredilik dersler ile ilköğretim ikinci kademe stajını görerek hem sınıf öğretmeni hem de branş danışman öğretmeni sıfatıyla mezun olurlar.

Uygulamalı derslerde öğretmen adaylarının öğretme ile ilgili tekniklerin geliştirilmesi; kendilerine öğretilen becerileri, farklı yaşlara ve yetenek gruplarına öğreteceği esasına dayanır (Açıkada, 1992, s.4). Bu araştırmada; sınıf öğretmeni adaylarının öğrenim gördükleri zorunlu beden eğitimi dersine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

YÖNTEM

Bu çalışma Marmara, Abant İzzet Baysal ve Trakya Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri Sınıf Öğretmenliği Bölümleri son sınıflarında okuyan öğrenciler üzerinde yapılmıştır. Araştırmanın evreni adı geçen kurumlardaki son sınıf öğrencileridir. Araştırmanın örneklem grubunu ise, anketin uygulandığı günlerde derslere katılan son sınıf öğrencileri oluşturmuştur (Tablo 1).

Öğrencilere, öğrenim gördükleri beden eğitimi derslerinin içeriğine, işlenişine, öğretimine, araç-gereç ve alanlarına ilişkin sorulardan oluşan bir anket verilmiş ve cevaplamaları istenmiştir. Elde edilen verilerle frekans, yüzde ve Kikare hesaplamaları yapılmış, bulgular ortaya konmuş, yorumlanmış ve önerilerde bulunulmuştur.

Tablo 1: Örneklem Grubuna Alınan Öğrencilerin Öğrenim Gördükleri Kurumlara Göre Dağılımı

Kurum	f	%
Trakya Üniversitesi	105	31.8
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	129	39.1
Marmara Üniversitesi	96	29.1
Toplam	330	100.0

Örneklem grubunun % 39.1'i Abant İzzet Baysal Üniversitesi, % 31.8'i Trakya Üniversitesi, % 29.1'i Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü son sınıf öğrencilerinden oluşmuştur.

BULGULAR VE YORUM

Örneklem grubunun anket sorularına verdiği cevaplar ile elde edilen sonuçlara ilişkin bulgular ve buna bağlı yorumlar aşağıdadır.

Tablo 2: Öğrencilerin Beden Eğitimi ve Oyun Derslerine İlişkin Kıyafet Tercihi Dağılımı

Kıyafet Türü	f	%
Günlük Kıyafetle	7	2.1
Eşofman Takımı ve Spor Ayakkabısıyla	146	44.2
Seçimi Bana Ait Spor Kıyafetiyle	166	50.3
Okulun Tercih Edeceği Kıyafetle	11	3.3
Toplam	330	100.0

Tabloda görüldüğü gibi, beden eğitimi ve oyun derslerine öğrencilerin % 50.3'ü seçimi kendilerine ait spor kıyafetiyle, %44.2'si eşofman takımı ve spor ayakkabısıyla, % 3.3'ü okulun tercih edeceği spor kıyafetiyle, % 2.1'i günlük kıyafetle katılmayı tercih etmektedirler.

Elde edilen verilere bakıldığında öğretmen adaylarının büyük bir çoğunluğu "seçimi kendilerine ait spor kıyafetiyle" derslere katılmak istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 3: Beden Eğitimi ve Oyun Derslerinin Haftada Kaç Saat Olmasına İlişkin Dağılım

Ders Saati	f	%
1 Ders saati	8	2.4
2 Ders saati	100	30.3
3 Ders saati	73	22.4
4 Ders saati	107	32.4
5 ve yukarısı	38	11.5
Hiç olmamalı	4	1.2
Toplam	330	100.0

Öğrencilerin % 32.4'ü 4, % 30.3'ü 2, % 22.4'ü 3, % 11.5'i 5, % 2.4'ü 1 ders saatinin haftada beden eğitimi dersi için yeterli olacağı görüşündedirler. Beden eğitim ve oyun dersleri programda hiç olmamalıdır görüşünde bulunan öğrencilerin oranı ise % 1.2'dir.

Sınıf öğretmenliği bölümlerinde uygulanmakta olan programlarda zorunlu beden eğitimi ve oyun dersleri 2'şer kredilik bir dilime sahiptir ve bir beden eğitimi dersi için öğrenciler haftada 2 ders saati eğitim görmektedirler, toplam 3 yarıyıl 6 kredi ile beden eğitimi derslerine ilişkin öğrenimlerini tamamlamaktadırlar (Bkz. Giriş bölümü). Bu dersleri almış olan öğretmen adaylarına haftada kaç saat beden eğitimi ve oyun dersi olmalıdır? sorusu sorulduğunda 4 ders saatinin tercih edildiği görülmektedir. Her ne kadar 2 ders saatinin tercih edilmesi 2. sırada yer alıyorsa da, 3 ders saatini tercih edenlerin sayısı da gözardı edilemez. Öğretmen adaylarının görüşlerine göre, mevcut programda haftada 2 saat olan beden eğitimi dersi yeterli değildir.

Tablo 4: Beden Eğitimi ve Oyun Derslerinde Kullanılan Araç-Gereç ve Alanların Yeterliliğine İlişkin Dağılımı

Seçenekler	f	%
Araç-Gereç ve Alanlar Yeterlidir	55	16.7
Araç-Gereç ve Alanlar Yetersizdir	212	64.2
Araç-Gereç Yeterli, Alanlar Yetersizdir	16	4.8
Alan Yeterli, Araç-Gereç Yetersizdir	47	14.2
Toplam	330	100.0

Beden Eğitimi ve oyun derslerinde kullanılan araç-gereç ve alanlarla ilgili olarak öğrencilerin %64.2'si yetersiz, % 16.7'si yeterli, % 14.2'si "alan yeterli, araç-gereç yetersiz", % 4.8'i de araç-gereç yeterli, alanlar yetersizdir" görüşüne sahiptirler.

Sınıf öğretmeni adayları, büyük bir çoğunlukla eğitim fakültelerinin araç-gereç ve alan açısından yeterli olmadığına inanmaktadırlar. Ders araç-gereçleri ile ilgili tanışıklığa ve becerilere sahip olmadan yetişen sınıf öğretmeni adayları, beden eğitimi derslerini yürütmekte zorluklarla karşılaşacaklardır.

Tablo 5: Beden Eğitimi ve Oyun Derslerinden Sonra Duş Alabilme ile İlgili Dağılım

Seçenekler	f	%
Duş alabilecek-yer yok	177	53.6
Yer var, fakat yeterli değil	76	23.0
Yer var, fakat sonraki derse yetişemiyorum	59	17.9
Yer var, fakat sağlıklı değil	18	5.5
Toplam	330	100.0

Beden eğitimi ve oyun derslerinden sonra duş alabilme ile ilgili olarak öğrencilerin % 53.6'sı duş alabilecek yer olmadığı, % 23.0'i duş alabilecek yerin olduğu ama yeterli olmadığı, % 17.9'u duş alabilecek yerin olduğu ancak bir sonraki derse yetişemediği, % 5.5'i duş alabilecek yer olduğu ama ortamı sağlıklı bulmadığı görüşündedirler.

Beden eğitimi ve oyun dersleri, sınıf öğretmeni adaylarını mesleğe hazırlama ve onların fiziksel deşarjını sağlamayı amaçlayan derslerden birisidir. Öğrencilerin bu dersleri gördükten sonra sağlıklı bir şekilde eğitim-öğretimlerini sürdürebilmeleri gerekmektedir. Bu çalışmanın yapıldığı kurumlarda öğretmen adaylarının çoğunlukla duş alabilecek yer bulamadığı belirlenmiştir. Ayrıca, duş alma imkanına sahip olan öğrencilerin bir kısmının da bir sonraki derse yetişemediği dikkat çekmektedir. Bunun için sınıf öğretmenliği bölümlerinde haftalık ders programı hazırlanırken, beden eğitimi dersleri ile ilgili bu özel durum gözönünde bulundurulmalıdır.

Tablo 6: Beden Eğitimi ve Oyun Ders İçeriğinin Çocukların Gelişim Basamakları Hakkında Bilgi Verici Olduğuna İlişkin Dağılım

Seçenekler	f	%
Tamamen katılıyorum	75	22.7
Çok katılıyorum	77	23.3
Biraz katılıyorum	108	32.7
Çok az katılıyorum	48	14.5
Hiç katılmıyorum	22	6.7
Toplam	330	100.0

Öğrencilerin % 32.7'si beden eğitimi ve oyun dersinin içeriği, çocukların fiziksel ve hareket gelişim basamakları hakkında bilgi verici nitelikte olduğuna biraz, % 23.3'ü çok, % 22.7'si tamamen, % 14.5'i çok az katıldığını ve % 6.7'si ise hiç katılmadığını belirtmişlerdir.

Elde edilen verilere göre öğretmen adayları, okul çağı çocuğunun fiziksel ve hareket gelişim basamakları hakkında tam bilgiye sahip değildir. Sınıf öğretmenliği bölümlerinde okutulmakta olan zorunlu beden eğitimi ve oyun derslerinin içeriği, ilköğretim birinci kademe çocuklarının fiziksel ve hareket gelişim basamaklarını da içine almalıdır.

Tablo 7: Beden Eğitimi ve Oyun Derslerinin İçeriklerine İlişkin Dağılım

Seçenekler	f	%
Hareket eğitimi	1	0.3
Oyun eğitimi	7	2.1
Spor eğitimi	7	2.1
Hareket eğitimi-Oyun eğitimi	23	7.0
Hareket eğitimi-Spor eğitimi	11	3.3
Oyun eğitimi-Spor eğitimi	31	9.4
Hareket-Oyun-Spor eğitimi	250	75.8
Toplam	330	100.0

Beden eğitimi ve oyun derslerinde öğrencilerin % 75.8'i hareket-oyun ve spor eğitimine, % 9.4'ü oyun-spor eğitimine, % 7.0'si ise hareket-oyun eğitimine ağırlık verilmesi gerektiği düşüncesindedirler.

Sınıf öğretmenliği bölümlerinin beden eğitimi ve oyun ders içeriklerinin, ağırlıklı olarak spor eğitimine yönelik hazırlandığı söylenebilir. Elde edilen veriler göstermektedir ki, öğretmen adayları öğrenim gördükleri beden eğitimi ve oyun derslerinin "Hareket-Oyun-Spor Eğitimi" ağırlıklı işlenmesini istemektedirler.

Tablo 8: Beden Eğitimi Dersinin Çocukların Gelişimini Destekleyecek Şekilde, Yürütülebileceğine İlişkin Dağılım

Seçenekler	f	%
Evet	194	58.8
Hayır	136	41.2
Toplam	330	100.0

Öğretmen adaylarından % 58.8'i çocukların gelişimini destekleyebilecek beden eğitimi derslerini yürütebileceğine inanırken, % 41.2'si inanmamaktadır.

Elde edilen verilere göre sınıf öğretmeni adaylarının yarıya yakın bir kısmı ilköğretim birinci kademede beden eğitimi derslerini yürütemeyeceklerine inanmaktadırlar. Çocukların psikomotor yeteneklerinin nasıl destekleneceğini öğretmesi gereken beden eğitimi ve oyun derslerinin içerikleri yeniden ele alınmalı ve zenginleştirilmelidir.

Tablo 9: Öğretim Elemanları ve Özel Öğretim Yöntemlerine İlişkin Yüzde ve Frekans Dağılımı

Öğretim Elemanları	Tamamen katılıyorum		Çok katılıyorum		Biraz katılıyorum		Çok az katılıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Yöntem bilgisine sahiptir	48	14.5	62	18.8	163	49.4	44	13.3	13	3.9
Ar-Ger kullanıyorlar	39	11.8	29	8.8	148	44.8	75	22.7	39	11.8
Alanlarında uzmandırlar	64	19.4	85	25.8	115	34.8	43	13.0	23	7.0
Rehberlik yapıyorlar	29	8.8	39	11.8	119	36.1	78	23.6	65	19.7
Diğer derslerle nasıl ilişki kurulacağı bilgisini veriyor	28	8.5	21	6.4	129	39.1	82	24.8	70	21.2
Öğrenme ortamı oluşturuyorlar	48	14.5	66	20.0	122	37.0	61	18.5	33	10.0

Sınıf öğretmenliği bölümleri programlarında yer alan beden eğitimi ve oyun derslerini veren öğretim elemanlarının yeterli yöntem bilgisine sahip olup olmadıklarına ilişkin veriler tablo 9'da verilmiştir. Buna göre % 49.4'ü "öğretim elemanlarının yeterli yöntem bilgisine sahip olduğu görüşüne" biraz, % 18.8'i çok, % 14.5'i tamamen katılmaktadır.

Tabloya göre öğrencilerden % 44.8'i "öğretim elemanlarının beden eğitimi ve oyun derslerinde gerekli olan araç gereçleri kullandıkları görüşüne" biraz, % 22.7'si çok az, % 11.8'i tamamen katıldıklarını belirtirken, % 11.8'i hiç katılmadıkları görüşündedirler.

Sınıf öğretmeni adaylarının beden eğitimi ve oyun derslerinde, ilköğretim birinci kademede kullanabilecekleri araç-gereçleri tanımaları gerekmektedir. Elde edilen verilere göre, öğretim elemanlarının beden eğitimi ve oyun derslerinde araç-gereç kullanımları, öğrenciler için yeterli bilgi ve beceriye sahip olabilmeleri noktasında yetersiz kalmaktadır. Öğretmen yetiştiren fakültelerin ilgili bölümlerinde öğretmen adaylarının beden eğitimi ve oyun dersleri ile ilgili bilgi ve beceriye sahip olarak yetiştirilebilmesi için gereken araç-gereç ve alanların bulundurulması gerekmektedir.

Sınıf öğretmenliği bölümlerinde beden eğitimi ve oyun derslerini veren öğretim elemanlarının uzman olup olmadıklarına ilişkin öğrencilerin görüşleri tablo 9'da verilmiştir. Buna göre, öğrencilerin % 34.8'i "öğretim elemanlarının alanlarında uzman oldukları" görüşüne biraz, % 25.8'i çok, % 19.4'ü de tamamen katılmaktadırlar.

Sınıf öğretmenliği özel ihtisas gerektiren mesleklerden birisidir. Bu daldaki öğretmenleri yetiştirecek olan öğretim elemanlarında da aynı özellik aranmalıdır. Beden eğitimi ve oyun derslerini sınıf öğretmenliği bölümlerinde verecek olan öğretim elemanlarının, bu kademelerin gerektirdiği ihtisaslaşmayı yapmış veya yapıyor olması gerekir.

Beden eğitimi ve oyun derslerinde; araç ve gereçlerin özellikleri, kolay ve ekonomik bir şekilde nasıl üretilebileceği ve farklı etkinliklerde nasıl kullanılabilirliği konusunda gerekli rehberliğin ne derece yapıldığı ile ilgili dağılım tablo 9'da verilmiştir. Buna göre, öğrencilerin % 36.1'i "gerekli rehberliğin yapıldığı" görüşüne biraz, % 23.6'sı çok az katılmakta, % 19.7'si ise hiç katılmamaktadırlar.

Sınıf öğretmenliği bölümlerinde okutulmakta olan derslerden birisi de beden eğitimi ve oyun öğretimidir. Bu dersle ilgili bilgi ve becerileri kazanmış olan öğretmen adaylarına, beden eğitimi ve oyun derslerinde diğer derslerle nasıl ilişkiler kurulabileceği bilgisinin kendilerine kazandırıldığına ilişkin verdikleri cevaplar tablo 9'da verilmiştir. Buna göre, diğer derslerle nasıl ilişki kurulabileceği bilgisinin kazandırıldığı görüşüne öğrencilerin % 39.1'i biraz, % 24.8'i çok az katılmakta, % 21.2'si ise, "hiç" katılmamaktadır.

Tabloya göre, "beden eğitimi ve oyun derslerinde aktif öğrenme ortamı yaratıldığı" görüşüne öğrencilerin % 37.0'si biraz, % 20.0'si çok, % 18.5'i çok az, %14.5'i tamamen katılırken, % 10.0'u hiç katılmamaktadır.

Beden eğitimi ve oyun öğretimi ders içerikleri yeniden gözden geçirilmeli ve özel öğretim yaklaşımlarının ilköğretim birinci kademedede nasıl ele alınacağı, ilgili öğretim elemanları tarafından etkin bir şekilde işlenmelidir.

Tablo 10: "Beden Eğitimi Derslerini Yürütebileceğinize İnanıyorsunuz" ve "Üniversite" Değişkenleri Arasında Ki-Kare Analizi

Üniversite	Evet		Hayır		Ki-Kare	Sd	p
	f	%	f	%			
Trakya	51	48.6	54	51.2	14.1536	2	.001
İzzet Baysal	92	71.3	37	28.7			
Marmara	51	53.1	45	46.9			

Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının, ilköğretim birinci kademedeki beden eğitimi derslerini yürütüp yürütemeyeceklerine ilişkin veriler tablo 10'da verilmiştir. Buna göre, öğrenim görülen kurum ile beden eğitimi derslerini yürütebilme değişkenleri arasındaki ilişki manidardır ($p < .001$).

Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü son sınıf öğrencilerinin % 48.6'sı, İzzet Baysal Üniversitesi'ndeki öğrencilerin % 71.3'ü, Marmara Üniversitesi'ndeki öğrencilerin % 53.1'i ilköğretim birinci kademedeki beden eğitimi derslerini rahatlıkla yürütebileceklerine inanmaktadır. Buna karşın Trakya Üniversitesi'ndeki öğrencilerin % 51.2'si, İzzet Baysal Üniversitesi'ndeki öğrencilerin % 28.7'si, Marmara Üniversitesi'ndeki öğrencilerin % 46.9'u beden eğitimi dersini yürütemeyeceği görüşündedirler.

İzzet Baysal ve Marmara Üniversitelerinde okuyan sınıf öğretmeni adaylarının büyük bir oranı ilköğretim birinci kademedede beden eğitimi derslerini yürütebileceklerine inanırken, Trakya Üniversitesi'ndeki öğrencilerin çoğu bu dersi yürütemeyeceklerine inanmaktadır.

Tablo 11:"Okulunuzda Beden Eğitimi Dersi İçin Gereken Araç-Gereç ve Alanlar Yeterli midir" ve "Üniversite" Değişkenleri Arasında Ki-Kare Analizi

Üniversite	Araç-Gereç ve Alan Yeterli		Araç-Gereç ve Alan Yetersiz		Ar.-Ger. Yeterli Alan Yetersiz		Al. Yeterli Ar.-Ger. Yetersiz		Ki-Kare	Sd	p
	f	%	f	%	f	%	f	%			
Trakya	5	4.8	89	84.8	3	2.9	8	7.6	66.216	6	.001
İ. Baysal	42	32.6	50	38.8	8	6.2	29	22.5			
Marmara	8	8.3	73	76.0	5	5.2	10	10.4			

Üniversiteler ile beden eğitimi ve oyun derslerinde kullanılabilir araç-gereç ve alanların yeterli olup olmadığı değişkenleri arasında manidar bir ilişki vardır ($p<.001$). Tablodaki verilere göre, araştırmanın yapıldığı üç üniversitenin sınıf öğretmenliği bölümlerinde beden eğitimi ve oyun dersleri için gereken araç-gereç ve alanlar yetersizdir. Özellikle Trakya ve Marmara Üniversiteleri'nde sınıf öğretmeni adayları beden eğitimi ve oyun dersleri için araç-gereç ve alanların yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. İzzet Baysal Üniversitesi'nde ise daha çok, "araç-gerece" ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo 12: "Beden Eğitimi ve Oyun Derslerinden Sonra Duş Alabiliyor musunuz?" ve "Üniversite" Değişkenleri Arasında Ki-Kare Analizi

Üniversite	Duş Alacak yer yok		Yer var ama yeterli değil		Yer var ama zaman yok		Yer var ama sağlıklı değil		Ki-Kare	Sd	p
	f	%	f	%	f	%	f	%			
Trakya	82	78.1	19	18.1	2	1.9	2	1.9	201.738	6	.001
İ. Baysal	9	7.0	52	40.3	56	43.4	12	9.3			
Marmara	86	89.6	5	5.2	1	1.0	4	4.2			

Üniversiteler ile beden eğitimi ve oyun derslerinden sonra duş alabilme değişkenleri arasında manidar bir ilişki vardır ($p<.001$). Tabloya göre, üç üniversitenin sınıf öğretmenliği bölümlerinde öğrenciler beden eğitimi ve oyun derslerinden sonra duş alamamaktadırlar. Trakya ve Marmara Üniversiteleri sınıf öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin büyük bir kısmı duş alabilecek yer olmadığı nedenini öne sürerken, İzzet Baysal Üniversitesi'nde duş alabilecek yer olmasına karşın zaman bulamamayı neden olarak göstermektedirler.

ÖNERİLER

1. Eğitim fakültelerinin sınıf öğretmenliği bölümlerinde zorunlu beden eğitimi derslerinde eşofman giyme zorunluluğu yerine, öğrencilerin tercih edeceği spor kıyafeti dikkate alınmalıdır.

2. Sınıf öğretmenliği bölümlerinde okutulmakta olan "beden eğitimi ve oyun" derslerinin kredisi arttırılmalı, haftada en az 3 saat olmalıdır.

3. Beden eğitimi ve oyun derslerinin sınıf öğretmenlerince, ilköğretim birinci kademe amacına uygun bir şekilde işlenebilmesi, ancak öğrenim gördükleri kurumların araç-gereç ve alanlar bakımından uygun hale getirilmesi ile mümkün olabilecektir. Mevcut alanlar elden geçirilmeli, gerekli tadilat ve tamiratlarla çağdaş bir yapıya kavuşturulmalı, eksik olan araç-gereçler en kısa zamanda tamamlanmalıdır.

4. Öğrenciler beden eğitimi ve oyun derslerinden sonra dış alabilmelidirler. Bunun için yüksek öğretim kurumlarının ilgili bölümlerinde dış alabilecek yerlerin yeterli sayıda yapılması gerekmektedir. Ayrıca beden eğitimi ve oyun dersleri bölüm programlarındaki diğer dersleri etkilemeyecek şekilde düzenlenmelidir.

5. Sınıf öğretmenliği bölümlerinde okutulmakta olan beden eğitimi ve oyun derslerinin içeriği ilköğretim birinci kademe uygun olarak yeniden hazırlanmalıdır. Buna bağlı olarak ders içerikleri, çocuğa görelilik yaklaşımı gözönünde bulundurularak, oyun-hareket ve spor eğitimi ağırlıklı olmalıdır.

6. Sınıf öğretmenliği bölümlerinde beden eğitimi ile ilgili dersleri yürütecek olan öğretim elemanları, özel öğretim yaklaşımlarını etkili bir şekilde kullanabilmelidir. Yöntem bilgisini kazandırmakta öğretmenin rol modeli olarak önemli bir işleve sahip olduğu unutulmamalıdır.

KAYNAKÇA

Açıkada, Caner. "Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştirmede Müfredat Programı Sorunları", Spor Bilimleri Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 4, Ankara, 1992.

Bilge, Nalan. Türkiye'de Beden Eğitimi Öğretmeninin Yetiştirilmesi, Kültür Bakanlığı Yayınları: 1905, Ankara, 1989.

Eğitim Yüksek Okulları Öğretim Programı, Yüksek Öğretim Kurulu Başkanlığı, Ankara, 1990.

Güven, Özbay, "Türkiye'de Cumhuriyet Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştiren Okulların Eğitimini Hazırlayıcı Çalışmalar", G. Ü. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, Ankara, 1996.

Karaküçük, Suat. Beden Eğitimi Öğretmeninin Eğitimi, G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Yayını, No: 9, Ankara, 1989.

Sınıf Öğretmenliği Bölümleri İçin Eğitim Programları, YÖK-MEGP, 1996.

Yalçın, H. Fehmi. "Çocuk, Beden Eğitimi ve İlkokullara Beden Eğitimi Öğretmeni Yetiştirme", G. Ü. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 7, Sayı: 1, Ankara, 1991.